

Curtea Supremă de Justiție
DECIZIE

01 martie 2017

mun. Chișinău

Colegiul penal al Curții Supreme de Justiție
în componență:

Președinte Nicolae Gordilă,
Judecători Iurie Diaconu, Elena Covalenco,

a examinat, în camera de consiliu, fără citarea părților, admisibilitatea în principiu a recursului ordinar, împotriva sentinței Judecătoriei Buiucani, mun. Chișinău din 26 octombrie 2016 și deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 12 decembrie 2016, declarat de avocatul Tudor Suveică, în numele inculpatei

Boldurescu Liuba xxxxxx, născută
la xx xxxxxxx xxxx, originară și locuitoare a s. xxxxxxxxx str. x. xxxxxxxxxxxx xx ap. x, r-nul xxxxxxxx, cetățeană a R. Moldova, fără antecedente penale.

	<i>Termenul de examinare,</i>
<i>instanța de fond:</i>	<i>02.06.2015 – 26.10.2016,</i>
<i>instanța de apel:</i>	<i>30.11.2016 – 12.12.2016,</i>
<i>instanța de recurs:</i>	<i>17.01.2017 – 01.03.2017.</i>

Asupra recursului menționat, Colegiul penal

CONSTATĂ:

1. Prin sentința Judecătoriei Buiucani, mun. Chișinău din 26 octombrie 2016, Boldurescu Liuba a fost condamnată în baza art. 287 alin. (1) Cod penal la amendă în mărime de 500 unități convenționale, ce constituie 10.000 lei.

2. Instanța de fond a constatat că la 02 aprilie 2015, aproximativ ora 12.00, inculpata Boldurescu L., aflându-se în salonul microbuzului de pe ruta Chișinău-Călărași, care staționa pe str. Calea Ieșilor 6, mun. Chișinău, având intenția comiterii unui act de huliganism, încalcând grosolan ordinea publică prin acțiuni care prin conținutul lor se deosebesc printr-o obrăznicie deosebită, în urma unui conflict apărut cu Catană V., intenționat i-a aplicat ultimei multiple lovituri în regiunea corpului. După, a apucat-o de păr, târând-o prin salonul microbuzului, până a dat-o afară din microbuz, numind-o cu cuvinte injurioase.

Conform raportului de constatare medico-legală nr. 862/D din 16.04.2015, lui Catană V. i-au fost cauzate traumă cranio-cerebrală închisă manifestată prin comoție cerebrală, care a fost cauzată în rezultatul acțiunii traumatice a unui obiect contondent dur, posibil în timpul și circumstanțele indicate, condiționează dereglarea sănătății de scurtă durată și, în baza acestui criteriu, se califică ca vătămare ușoară.

Instanța a reținut că inculpata nu a recunoscut vina și a declarat că partea vătămată este concubina fostului soț, Boldurescu M., a văzut-o pe acesta în microbuz, însă nu a lovit-o și nu a numit-o cu cuvinte necenzurate.

Totodată, vinovăția acesteia este integral dovedită prin probele administrate.

Astfel, partea vătămată Catană V. a declarat că urcând în microbuz, inculpata a îmbrâncit-o și ea a căzut la podea, fiind lovită în burtă. Acțiunile acesteia au fost curmate de șoferii rutei. Inculpata i-a adresat cuvinte necenzurate și a încercat să o agreseze din nou, însă a fost oprită de un șofer. La fața locului a fost chemată poliția. Ajungând acasă, a solicitat ambulanța, deoarece se simțea rău și a fost internată în spital în perioada 02.04.2015-13.04.2015.

Potrivit raportului de constatare medico-legală nr. 862/D din 16.04.2015, la Catană V. au fost depistate leziuni sub formă de traumă cranio-cerebrală închisă manifestată prin comoție cerebrală, care a fost cauzată în rezultatul acțiunii traumatice a unui obiect contondent dur, posibil în timpul și circumstanțele indicate, condiționează dereglarea sănătății de scurtă durată și, în baza acestui criteriu, se califică ca vătămare ușoară.

Conform procesului-verbal de audiere a martorului din 21.05.2015, Popovici I., șoferul microbuzului, a confirmat că inculpata a intrat în microbuz și a inițiat o ceartă cu partea vătămată, a pălmuit-o și a tras-o de păr, numind-o cu cuvinte necenzurate, fără a reacționa la observațiile celor din jur.

Prin procesul-verbal de recunoaștere a persoanei după fotografie din 21.05.2015, Popovici I. a recunoscut persoana din fotografia nr. 2 ca fiind cea care la 02.04.2015 a bătut partea vătămată în microbuzul de pe ruta Chișinău-Călărași.

Instanța a încadrat acțiunile inculpatei în baza art. 287 alin. (1) Cod penal, ca huliganism, adică acțiuni intenționate ce încalcă grosolan ordinea publică, însoțite de aplicarea violenței asupra persoanelor, acțiuni care prin conținutul lor se deosebesc printr-o obrăznicie deosebită.

La stabilirea pedepsei, instanța a ținut cont de prevederile art. 7, 61, 75 Cod penal, că inculpata a comis pentru prima dată o infracțiune mai puțin gravă, că este caracterizată satisfăcător, că este căsătorită și are un copil minor la întreținere, concluzionând că reeducarea și corectarea ei este posibilă prin aplicarea unei pedepse sub formă de amendă.

3. La 28 noiembrie 2016, avocatul Tudor Suveică a declarat apel, solicitând casarea sentinței și pronunțarea unei noi hotărâri, prin care inculpata să fie achitată.

Apelantul a indicat că la baza sentinței de condamnare au fost puse, în exclusivitate, declarațiile părții vătămate, cu care inculpata e în relații ostile de mai mult timp, partea vătămată fiind în relații de concubinaj cu soțul acesteia.

Chiar și în cazul admiterii acțiunilor din partea inculpatei în privința părții vătămate, se constată că acțiunile acesteia s-au petrecut în salonul microbuzului și nu în loc public, fiind generate de relațiile ostile, survenite în urma intervenirii părții vătămate în relațiile familiale ale inculpatei.

Totodată, instanța și-a fondat concluziile pe procesul-verbal de audiere a martorului Popovici I. în cadrul urmăririi penale, acest martor nefiind audiat în ședința de judecată, iar în cadrul urmăririi penale nu a fost efectuată confruntarea între acest martor și inculpată, prin ce s-a admis încălcarea dreptului ultimei la apărare.

Or, sentința de condamnare nu poate fi bazată pe presupuneri sau, în mod exclusiv ori principal, pe declarațiile martorilor depuse în cadrul urmăririi penale.

4. Potrivit deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 12 decembrie 2016, apelul a fost respins ca depus peste termen.

Instanța de apel a reținut că sentința a fost pronunțată integral la 26 octombrie 2016. Conform procesului-verbal al ședinței de judecată din 28 septembrie 2016, inculpata și avocatul Tudor Suveică au fost prezenți, fiind înștiințați despre deliberarea și pronunțarea sentinței pe 26 octombrie 2016.

Astfel, termenul de declarare a apelului curge din 26 octombrie 2016, iar avocatul Tudor Suveică a depus apelul, potrivit ștampilei de intrare cu nr. 37636 la Judecătoria Buiucani, mun. Chișinău la 28 noiembrie 2016.

Or, potrivit art. 403 alin. (1) Cod de procedură penală, apelul declarat după expirarea termenului prevăzut de lege este considerat ca fiind făcut în termen dacă instanța de apel constată că întârzierea a fost determinată de motive întemeiate, iar apelul a fost declarat în cel mult 15 zile de la începerea executării pedepsei sau încasării despăgubirilor materiale.

Conform art. 404 alin. (1), (2) Cod de procedură penală, participantul la proces care a lipsit atât la judecarea, cât și la pronunțarea sentinței și nu a fost informat despre adoptarea sentinței poate declara apel și peste termen, dar nu mai târziu de 15 zile de la data începerii executării pedepsei sau încasării despăgubirilor materiale. Apelul declarat peste termen nu suspendă executarea sentinței.

Cele invocate indică elocvent la încălcarea termenului de declarare a apelului, prevăzut la art. 402 alin. (1) Cod de procedură penală.

Totodată, afirmația apărării privind depunerea în termen a apelului, acesta fiind depus în termen de 15 zile de la momentul recepționării prin poștă a sentinței motivate, este neîntemeiată, or, termenul curge din data pronunțării sentinței, iar inculpata și avocatul, cunoscând despre data și ora deliberării și pronunțării sentinței, din motive necunoscute, nu s-au prezentat în ședința de judecată.

Potrivit Recomandării Curții Supreme de Justiție nr. 37 cu privire la pronunțarea hotărârilor judecătorești în procesul penal, pentru părțile care nu s-au prezentat la pronunțare, se consideră că au luat cunoștință de conținutul hotărârii

motivate la data pronunțării. De la data pronunțării hotărârii începe a curge termenul de exercitare a căii de atac.

5. Avocatul Tudor Suveică a declarat recurs ordinar, în care solicită casarea acestei decizii și dispunerea rejudecării cauzei în aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

Recurentul a invocat că atât inculpata, cât și el, au fost înștiințați despre data și ora pronunțării sentinței.

Însă, la 26 octombrie 2016, orele 14.00 a fost în imposibilitate de a se prezenta la pronunțarea sentinței, fiind angajat în altă ședință de judecată la Judecătoria Rîșcani, mun. Chișinău. Inculpata s-a prezentat la ora indicată, însă instanța se afla în altă ședință de judecată. La orele 16.30, ea a fost nevoită să plece, deoarece domiciliază în altă localitate și urma să-și întâlnească copilul minor de la școală.

Instanța de apel a fost anunțată despre motivele neprezentării la pronunțarea sentinței, însă aceste argumente au fost ignorate.

Potrivit art. 404 Cod de procedură penală, apelul peste termen poate fi declarat de către participantul care a lipsit atât la judecată, cât și la pronunțarea sentinței. Pentru exercitarea apelului peste termen, ca și în cazul repunerii în termen, este necesară prezența obligatorie a două condiții: 1. partea care dorește să atace hotărârea cu apel să fie absentă atât la judecată, cât și la pronunțarea sentinței și 2. cererea de apel să fie înaintată nu mai târziu de 15 zile de la începerea executării pedepsei sau încasării despăgubirilor materiale, condiții întrunite la declararea apelului, însă neglijate de instanța de apel.

Totodată, concluziile instanței de fond privind vinovăția inculpatei nu sunt bazate pe probe concludente și pertinente care coroborează între ele, iar concluzia instanței de apel în acest sens este una greșită.

În drept, recursul este fondat pe temeiul din art. 427 alin. (1) pct. 5), 6), 8) și 12) Cod de procedură penală.

6. Examinând admisibilitatea în principiu a recursului ordinar pe baza materialului din dosarul cauzei și motivelor invocate, Colegiul penal concluzionează că acesta urmează a fi declarat inadmisibil din următoarele considerente.

În primul rând, potrivit art. 427 alin. (1) Cod de procedură penală, hotărârile instanței de apel pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept comise de instanțele de fond și de apel, dar doar în temeiurile prevăzute de lege.

Conform art. 424 alin. (2) Cod de procedură penală, instanța de recurs, se pronunță doar în limitele temeiurilor invocate în recurs. Potrivit art. 429 alin. (1) Cod de procedură penală, recursul trebuie să fie motivat. În corespundere cu art. 430 alin. (5) Cod de procedură penală, cererea de recurs trebuie să conțină indicarea temeiurilor prevăzute în art. 427 și argumentarea ilegalității hotărârii atacate în acest sens. Conform art. 6 pct. 11¹) Cod de procedură penală, eroarea gravă de fapt nu reprezintă o apreciere greșită a probelor.

Sub acest aspect se reține că recursul avocatului este fondat în drept pe art. 427 alin. (1) pct. 5), 6), 8) și 12) Cod de procedură penală, care prevăd inclusiv

următoarele situații - cauza a fost judecată în primă instanță sau în apel fără citarea legală a unei părți sau care, legal citată, a fost în imposibilitate de a se prezenta și de a înștiința instanța despre această imposibilitate, instanța de apel nu s-a pronunțat asupra tuturor motivelor invocate în apel, motivarea soluției contrazice dispozitivul hotărârii sau acesta este expus neclar, sau instanța a admis o eroare gravă de fapt, care a afectat soluția instanței, nu au fost întrunite elementele infracțiunii, faptei săvârșite și s-a dat o încadrare juridică greșită.

Însă, în recursul respectiv, în pofida prevederilor enunțate, nu este specificat, în raport cu relevanțele conținute în partea descriptivă a hotărârilor contestate, asupra căror motive concrete din apelul apărării nu s-ar fi pronunțat instanța de apel, care ar fi erorile de drept și esența circumstanțelor că motivarea soluției contrazice dispozitivul hotărârii, că acesta este expus neclar, că instanța a admis o eroare gravă de fapt, raportată la prescripțiile din art. 6 pct. 11¹) Cod de procedură penală, care ar fi afectat soluția instanței, că cauza a fost judecată în primă instanță sau în apel fără citarea legală a unei părți sau care, legal citată, a fost în imposibilitate de a se prezenta și de a înștiința instanța despre această imposibilitate, că nu au fost întrunite elementele infracțiunii, că faptei săvârșite și s-a dat o încadrare juridică greșită și care ar fi cea corectă în asemenea caz, fiind omisă în totalitate și argumentarea ilegalității hotărârii atacate în acest sens (*pct. 5. din decizie*).

Circumstanțele enunțate denotă că recursul declarat nu întrunește condițiile de conținut în partea vizată, iar instanța de recurs nu este competentă să completeze din oficiu recursul ordinar al avocatului cu circumstanțe în fapt și în drept, care l-ar justifica.

Or, conform prevederilor art. 24 alin. (2) Cod de procedură penală, instanța judecătorească nu este organ de urmărire penală, nu se manifestă în favoarea acuzării sau a apărării și nu exprimă alte interese decât interesele legii.

În al doilea rând, potrivit art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală, hotărârile instanței de apel pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept comise de instanțele de fond și de apel, inclusiv și în temeiul când hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția.

Instanța de recurs verifică dacă s-a aplicat corect legea la faptele reținute prin hotărârea atacată și dacă aceste fapte au fost constatate cu respectarea dispozițiilor de drept formal și material.

Sub acest aspect și în raport cu circumstanțele invocate în recursul ordinar declarat, în care nici nu sunt indicate concrete erori de drept și clar definite (*pct. 5. din decizie*), se reține că conform circumstanțelor reproduse în pct. 4. din prezenta decizie, instanța de apel legal și întemeiat a constatat și apreciat circumstanțele de fapt și de drept privind tardivitatea apelului declarat de avocat, în strictă conformitate cu dispozițiile legii.

Astfel, potrivit art. 402 alin. (1) Cod de procedură penală, termenul de apel este de 15 zile de la data pronunțării sentinței integrale. Conform art. 338 alin. (2) - (4), 340 alin. (1) Cod de procedură penală, pronunțarea hotărârii integrale este publică, fapt despre care se consemnează în procesul-verbal. Copia de pe hotărârea

motivată se înmânează participanților prezenți la ședința de judecată. Participanților care nu s-au prezentat în ședința de judecată li se expediază, în termen de 3 zile, copia de pe hotărârea motivată. În corespundere cu art. 230 alin. (2) Cod de procedură penală, în cazul în care pentru exercitarea unui drept procesual este prevăzut un anumit termen, nerespectarea acestuia impune pierderea dreptului procesual și nulitatea actului efectuat peste termen. În conformitate cu art. 231 alin. (3) Cod de procedură penală la calcularea termenelor pe zile nu se ia în calcul ziua de la care începe să curgă termenul, nici ziua în care acesta se împlinește.

Conform jurisprudenței naționale, pentru părțile care nu s-au prezentat la pronunțare, se consideră că au luat cunoștință de conținutul hotărârii motivate la data pronunțării. De la data pronunțării hotărârii începe a curge termenul de exercitare a căii de atac (*Recomandarea Curții Supreme de Justiție, nr. 37, cu privire la pronunțarea hotărârilor judecătorești în procesul penal*).

În această consecutivitate se atestă că, potrivit procesului-verbal din 28 septembrie 2016, în ședința de judecată fiind prezenți inculpata și avocatul Tudor Suveică, au fost înștiințați despre deliberarea și pronunțarea sentinței pe 26 octombrie 2016, ora 16.00 (*f.d. 92-93*).

Sentința a fost pronunțată integral la 26 octombrie 2016, ora 16.00, în lipsa inculpatei și avocatului Tudor Suveică, ultimilor fiindu-le expediată copia de pe sentința motivată în aceeași zi, la domiciliu (*f.d. 92, 93, 98*).

Deci, sentința atacată a fost pronunțată în condițiile legii la 26 octombrie 2016, iar termenul de 15 zile pentru depunerea apelului urma să expire la sfârșitul zilei de 11 noiembrie 2016.

Totodată, potrivit ștampilei de intrare cu nr. 37636, avocatul Tudor Suveică a depus apelul la Judecătoria Buiucani, mun. Chișinău pe 28 noiembrie 2016, care a fost înregistrat la Curtea de Apel Cahul la 30 noiembrie 2016, adică peste termenul prevăzut de lege (*f.d. 99-101, 103, pct. 3., 4. din decizie*).

Prin urmare, instanța de apel întemeiat a respins apelul ca fiind depus peste termen, argumentat și just constatând că întârzierea menționată nu a fost determinată de motive întemeiate (*pct. 4. din decizie*).

Soluția de respingere a apelului ca depus peste termen nu implică o verificare a hotărârii atacate, întrucât instanța de apel nu poate proceda la o verificare de fapt și de drept a acesteia decât în cadrul unui apel exercitat în mod legal.

Este de menționat că art. 230 alin. (2) Cod de procedură penală, prescrie expres că, în cazul în care pentru exercitarea unui drept procesual este prevăzut un anumit termen, nerespectarea acestuia impune pierderea dreptului procesual și nulitatea actului efectuat peste termen.

Prin urmare, termenul de apel este un termen legal și imperativ, astfel încât nerespectarea lui atrage decăderea din exercițiul dreptului de a declara apel și nulitatea oricărei cereri de apel înaintate după expirarea acestui termen (*Hotărârea Plenului CSJ nr. 22 din 12.12.2005 „Cu privire la practica judecării cauzelor penale în ordine de apel”, pct. 6.*).

În același timp, potrivit art. 336 alin. (6) și (7) Cod de procedură penală, în termen de 3 zile lucrătoare de la data anunțării semnării procesului-verbal, participanții la proces au dreptul să formuleze obiecții asupra lui, indicând inexactitățile și motivele pentru care îl consideră incomplet. Obiecțiile la procesul-verbal se examinează de către președintele ședinței de judecată care, pentru anumite concretizări, poate chema persoana care le-a formulat. Rezultatul examinării obiecțiilor, în caz de acceptare a lor, se formulează printr-o rezoluție pe textul obiecțiilor, iar în caz de respingere – prin încheiere motivată. Obiecțiile și încheierea asupra lor se anexează la procesul-verbal.

Conform procesului-verbal al ședinței de judecată, în instanța de apel apărarea nu a invocat niciun motiv privind omiterea termenului de declarare a apelului (*f.d. 115-118*).

Asupra acestui proces-verbal nu au fost aduse obiecții, în conformitate cu prescripțiile din art. 336 alin. (6), (7) Cod de procedură penală și, astfel, informațiile inserate în actele procedurale vizate sunt prezumate a fi veridice.

Prin urmare, argumentul recurentului că *instanța de apel a fost anunțată despre motivele neprezentării la pronunțarea sentinței, însă aceste argumente au fost ignorate*, este neîntemeiat (*pct. 5. din decizie*).

Este neîntemeiat și argumentul recurentului că apelul declarat întrunește condițiile prevăzute la art. 404 alin. (1) Cod de procedură penală.

Or, această normă prescrie că participantul la proces care *a lipsit atât la judecarea, cât și la pronunțarea sentinței* și nu a fost informat despre adoptarea sentinței poate declara apel și peste termen, dar nu mai târziu de 15 zile de la data începerii executării pedepsei sau încasării despăgubirilor materiale. Însă, este stabilit că inculpata și avocatul Tudor Suveică au lipsit doar de la pronunțarea sentinței, nu și de la judecarea cauzei (*f.d. 92-93, pct. 2.-5. din decizie*). Deci, în speță lipsește prezența cumulativă a celor două condiții specificate supra.

Pe lângă aceasta, potrivit art. 420 alin. (4) Cod de procedură penală, nu poate fi atacată cu recurs sentința în privința căreia inculpatul nu a folosit calea apelului.

Rezultă că recursul ordinar nu are niciun suport legal în aspectul vizat, deoarece apelul tardiv echivalează cu nefolosirea acestei căi de atac (*pct. 3. și 4. din decizie*).

Circumstanțele enunțate denotă în mod concludent că instanța de apel nu a comis erori de drept în raport cu motivele invocate de recurent, că decizia atacată conține motive legale pe care se întemeiază soluția, și că recursul ordinar este unul vădit neîntemeiat.

Potrivit art. 432 alin. (2) pct. 4) Cod de procedură penală, instanța de recurs va decide inadmisibilitatea recursului înaintat în cazul în care se constată că acesta este vădit neîntemeiat.

Prin urmare, odată ce recursul de pe rol, în raport cu motivele invocate, este vădit neîntemeiat, el urmează a fi declarat inadmisibil.

7. În conformitate cu art. 431 alin. (1), 432 alin. (1), (2) pct. 4), alin. (3) Cod de procedură penală, Colegiul penal,

D E C I D E :

inadmisibilitatea recursului ordinar declarat de avocatul Tudor Suveică, împotriva sentinței Judecătoriei Buiucani, mun. Chișinău din 26 octombrie 2016 și deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 12 decembrie 2016, în privința inculpatei Boldurescu Liuba xxxxxx, pe motiv că este vădit neîntemeiat.

Decizia este irevocabilă, pronunțată integral la 22 martie 2017.

Președinte

Nicolae Gordilă

Judecători

Iurie Diaconu

Elena Covalenco